

Vroegmoderne tijd

---

6 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

De belangstelling van Herbenus voor (twee van de volgende):

- geografie past bij 'het begin van de Europese overzeese expansie'.
- vroeger wetenschappelijk werk past bij 'het veranderende mens- en wereldbeeld van de Renaissance en het begin van een nieuwe wetenschappelijke belangstelling'.
- een Griekse wetenschapper / een wetenschapper uit de klassieke oudheid past bij 'de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke oudheid'.

per juiste combinatie van een juist kenmerkend aspect en een juist verband met het werk van Herbenus

1

7 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Willem van Oranje streefde naar een zo groot mogelijke aanhang voor de Opstand onder de bevolking van de Nederlanden
- Door het kiezen voor één partij zou hij de steun van één van beide partijen verliezen (door de tegenstelling tussen rooms-katholieken en protestanten)

1

1

8 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Uit het verslag van Morgan blijkt dat (naast de protestanten) ook de rooms-katholieken in Mechelen (die Alva steunen) te lijden hebben onder de inname van hun stad, waardoor de steun aan het Spaanse gezag afbrokkelt
- Omdat zowel rooms-katholieken als protestanten door het harde beleid van de Spanjaarden werden getroffen, zochten zij samenwerking in de Pacificatie van Gent tegen het Spaanse leger

2

2

Vraag	Antwoord	Scores

9 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Walter Morgan geeft een eenzijdig beeld van de inname van Mechelen want hij (twee van de volgende): 2
  - gebruikt het scheldwoord 'papen' voor rooms-katholieken.
  - bewondert het volhouden van de protestanten in Mechelen.
  - benadrukt de onbetrouwbaarheid van Alva tegenover de katholieken in Mechelen.
  - benadrukt de onbetrouwbaarheid/het verraad van de rooms-katholieken in Mechelen.
- wat verklaard kan worden uit zijn achtergrond als huurling van Willem van Oranje / aanhanger van de Opstand / Engelsman/protestant 1

10 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Filips II voerde sinds 1588 op meerdere fronten tegelijk oorlog, waardoor de verdediging van steden in het noorden en het oosten van de Nederlanden verzwakte.

of

Filips II legde voor de Armada beslag op het Spaanse leger, waardoor er minder soldaten beschikbaar waren voor de strijd in de Nederlanden.

11 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De bron past bij 'het ontstaan van wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie', want uit de bron blijkt dat de kooplieden zoeken naar andere routes (die de opkomst van de wereldhandel bevorderen), waardoor je hier kunt spreken van verandering (ten opzichte van de middeleeuwen) 2
- Deze bron past minder bij 'de wetenschappelijke revolutie', want de koopman kiest in zijn zoektocht naar andere routes geen wetenschappelijke aanpak maar redeneert vanuit de Bijbel / hanteert godsdienstige argumenten, waardoor je hier kunt spreken van continuïteit (met middeleeuwse opvattingen) 2

Opmerking

Afhankelijk van de redenering kan worden gekozen voor continuïteit of voor verandering bij beide onderdelen van de vraag.

Vraag	Antwoord	Scores

12 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Met dit schilderij kan (twee van de volgende):

- 'de bijzondere plaats van de Republiek in staatkundig opzicht' in de zeventiende eeuw worden geïllustreerd, omdat er een burger (met zijn vrouw) wordt afgebeeld, terwijl in veel Europese landen dergelijke schilderijen alleen van de adel/de vorst worden gemaakt (die in de Republiek geen rol spelen).
- 'de bloei in economisch opzicht van de Republiek' in de zeventiende eeuw worden geïllustreerd, door de afbeelding van een koopman die rijk geworden is in de overzeese handel.
- 'de bloei in cultureel opzicht van de Republiek' in de zeventiende eeuw worden geïllustreerd, doordat dit schilderij laat zien dat de schilderkunst op een hoog niveau staat / dat een schilderij belangrijk gevonden wordt.

per juiste uitwerking van een kant van de bijzondere positie van de Nederlandse Republiek

2

13 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Deze uitspraak past bij de idealen van de democratisch-revolutionairen, want Voltaire levert met zijn uitspraak kritiek op de ongelijkheid door geboorte / op de standenmaatschappij. De democratisch-revolutionairen wilden de standenmaatschappij omverwerpen / wilden meer gelijkheid brengen onder de burgers.